

SUSANNE ÅDAHLIN TUTKIMUS:

ÄÄNIPUHE

Tämä artikkeli perustuu Susanne Ådahlin tutkimusraporttiin Äänten kuulijoiden kokemukset – tuloksia laadullisesta tutkimuksesta. Artikkelin pohjalta kootun juttusarjan neljäs osa.

YKSILÖKOHTAISET ÄÄNET

Äänipuhe tarkoittaa Ådahlin raportissa kommunikaatiota, joka tapahtuu ääniä kuulevien ja heidän ääniensä välillä. Se tarkoittaa myös muotoa, jonka tämä kommunikaatio saa. Koska ihmiset ovat keskenään erilaisia, myös heidän kuulemiensa äänten sisällöt ja persoonat ovat erilaisia. Puhe voi olla kokonaisia lauseita tai yhden sanan tai ilmaisun toistelua. Ääni tai äänet saattavat keskustella siitä, mitä äänten kuulija tekee ja millainen ihminen hän on, tai ne voivat kokonaan sivuuttaa kuulijan olemassaolon. Hyvin usein äänet ovat kuulijoiden tuntemien ihmisten ääniä, mutta ne saattavat yhtä hyvin olla myös tuntemattomia. Puhujat voivat olla kaiken ikäisiä ja ne saattavat ikääntyä kuulijan mukana. Äänet voivat olla mitä vain sukupuolta, tai sukupuoli voi olla epäselvä tai epäoleellinen.

Äänet voidaan ymmärtää pään sisäisiksi tai

pään ulkopuolisiksi. Ulkopuoliset äänet voivat kuulua läheltä korvia tai päätä, henkilön edestä tai esimerkiksi heijastuksena henkilöstä tai esineestä. Kuultu puhe voi sisältää tutkimuksen mukaan myös muita kommunikaation piirteitä, kuten koettua läsnäoloa, kosketusta tai kipua.

Puhe voi olla yksittäisiä sanoja, ilmauksia tai kokonaisia lauseita. Puhe voi olla suunnattu kuulijalle tai puhujat saattavat puhua keskenään. Äänet voivat kommunikoida yhtenä tai useampana äänenä. Yleisin kuultujen äänien lukumäärä oli tutkimusta varten haastateltujen äänten kuulijoiden keskuudessa joko yksi sama ääni, kaksi ääntä samaan aikaan tai yksi lisäääni, joka ilmestyi silloin tällöin. Äänet saattavat puhua samaan aikaan, yksi ääni kerrallaan tai yleisenä äänien huminana.

Äänten sävy saattaa olla negatiivinen, positiivinen tai neutraali. Negatiiviset äänet voivat olla kriittisiä, uhkailevia, käskeviä, panettelevia, väheksyviä tai tulyjä. Negatiiviset äänet voivat olla sisällöltään esimerkiksi tyykeitä sanoja, kieltöjä, julmia, tuomitsevia tai uhkailevia ilmauksia,

*Äänet ovat
ikään kuin kuulijan
tunteiden peili.*

ja ne saattavat kehottaa kuulijaa itsensä tai muiden satuttamiseen tai itsetuhoisuuteen. Positiiviset äänet puolestaan voivat olla ohjeistavia, ystävällisiä, neuvovia ja pehmeitä. Ne voivat olla esimerkiksi ohjeita kokkailuun, kaupassa käyntiin tai tunteiden tulkintaan. Neutraaleiksi ääniksi mielletään toteavat, metalliset ja asialliset äänet. Näitä voivat olla esimerkiksi sanat tai lauseet, jotka eivät tarkoita mitään tai tulevaisuutta kommentoivat tai enteilevät viestit.

Kaikilla äänillä ei ole identiteettiä, eivätkä äänet välttämättä ole tunnistettavissa. Äänet saattavat myös olla kakofonisia, eli ne saattavat muistuttaa etäistä puheensorinaa tai melua.

MUUTTUVAT ÄÄNET

Äänten tunnesävy, voimakkuus ja selkeys vaihtelevat, ja äänten luonne, sisältö ja puhetyyli muuttuvat yleensä ajan mittaan. Aluksi epäselvä höpötys tai pelkkä ääni voi muuttua selkeästi erottuviksi ja havaittaviksi ääniksi ja lauseiksi. Äänet voivat muuttua negatiivisesta positiiviseksi ja toisinpäin. Myös äänten ikä, sukupuoli ja persoona voivat muuttua.

Muutokset perustuvat äänten ja ääniä kuulevien muuttuvaan suhteeseen. Äänet ovat ikään kuin kuulijan tunteiden peili. Äänten luonne voi vaihdella suhteessa siihen, missä henkilö on ja kenen kanssa hän on kanssakäymisessä. Myös ääniä kuulevan oma suhtautuminen ääniin vaikuttaa äänten sisältöön ja luonteeseen. Usein ensimmäiset kokemukset

äänistä saattavat tuntua pelottavilta, ja laukaisuta kuulijassa pelon mielenterveyden lopullisesta menettämisestä. Äänien kuulemisen ympärillä on paljon stigmaa ja negatiivisia mielipiteitä. Nämä pelot saattavat huonontaa kuulijan suhdetta omiin ääniinsä, joka puolestaan saattaa vaikuttaa negatiivisesti äänten luonteeseen ja sisältöön. Äänistä puhuminen avoimesti, esimerkiksi läheisten tai muiden ääniä kuulevien kanssa, voi puolestaan muuttaa ääniä positiivisemmiksi.

ÄÄNTEN VAIKUTUS KUULIJAAN

Siinä missä äänet ovat kuulijan tunteiden peili, ne saattavat myös vaikuttaa kuulijaan. Kommenteillaan äänet voivat vaikuttaa siihen, miten kuulija näkee itsensä ja miten hän käyttäytyy. Äänet saattavat käskyillä ja toteamuksilla joko tukea tai estää kuulijaa sosiaalisissa tilanteissa. Ne saattavat kieltää kuulijaa kertomasta muille äänistä tai jopa kokonaan pyrkiä estämään kanssakäymisiä muiden ihmisten kanssa.

Äänet saattavat käyttää uhkailuja kontrolloidakseen kuulijaa. Ne saattavat pyrkiä vaikuttamaan siihen, mihin kuulija menee, kenen kanssa hän on tekemisissä ja minkälaisia arkipäiväisiä aktiviteetteja hän harrastaa.

Äänet saattavat kuitenkin myös kannustaa henkilöä toimimaan aktiivisesti tai suojella häntä tilanteilta, jotka muistuttavat esimerkiksi menneisyyden traumoja tai vääryyksiä, joita kuulija on aiemmin kokenut.

Juttusarja jatkuu tulevissa jäsenlehdissä. ■